

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oraă 6 cr., a treia-oraă 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Măcelarilor nr. 21.

Se primumeră și la poste și la librării.

În București

primește abonamente Ioan Bianu, profesor, București, Calea Victoriei nr. 135.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se înapoiază.

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Viena și naționalitățile.

Deși organ al celor mai extremi politicieni, al kossuthiștilor, care vor nici mai mult nici mai puțin decât o Ungarie independentă în care afară de sfânta scriptură kossuthistă altă lege să nu existe, totuși caută să recunoaștem, că ziarul „Egyetértés” a scris asupra cestiunii române articolii cei mai obiectivi din câți ni-s'au dat să cetim în presa soviniștă.

Și totuși chiar acest organ stă atât de departe de adevăr, falsifică istoria până la așa grad, că cetind primul seu articol dela 19 August, ne întărim tot mai mult în credința, că din a lor cumintie și inițiativă Ungurii nici-odată n'au să înțeleagă rostul politice ce trebuie să se facă în acest regat, în care — ori-cât ar tăgădui ei — dar naționalitățile sunt un factor, ce din zi în zi se impune la socoteală.

Astfel în același articol, în care stăruie asupra împăcării naționalităților, scrie:

Încă de pela 1840 bărbații politici ai nostri au voit să cucerească pentru cultura maghiară bisericile și școlile, și dacă n'au înțeles lor au suferit naufragiu, aceasta este a se datori curții din Viena. Noi am pus biserica și școala la dispoziția agitatorilor naționalităților, deși n'am fost siliți să facem acest pas suidic. Să nu vorbim dar' de întrelăsările trecutului, ci să vorbim numai de neglijența noastră, să vorbim numai de optimismul nostru, provenit din trândăvie.

Cu alte cuvinte: ceea-ce fac actualmente soviniștii, înaintașii lor au voit să o facă încă la 1840.

Nu mai că li-a stat în cale Viena.

Este adevărat.

Știm și noi, că de vremuri îndelungate Ungurii au vrut să pună mâna pe bisericile și școlile noastre. Viena însă, acest centru de adevărată cultură, acest focar al politice unde se mai avea în vedere și interesul tuturor naționalităților, ear' nu exclusiv al Ungurilor, a împedecat însă pe Ungurii în acțiunea lor într'a a ne distruge bisericile și școlile.

De aici năcazul Ungurilor pe Nemți, de aici pornearea kossuthiștilor de a se alia cu Muscalii și Francezii numai pentru a lovi în

Viena, a dărîma pe Nemți, care le stă în cale.

Tocmai de aceea însă noi ținem la Viena. Sub eranem-tească, nimeni n'a nisuit să neiee biserici și școale, și cu atât mai puțin nis'au spart biserici și școale, cum fac în prezent Ungurii sâlbateci.

Ear' că pe viitor ce ne așteaptă, ce gânduri nutresc față cu bisericile și școlile române cei dela putere, ni-o spune tot menționatul organ kossuthist care mai scrie:

„Statul trebuie să exerceze o înfrurire asupra creșterii preoților și învățătorilor, trebuie să îngrijască, ca adversarii ideii de stat maghiar să nu poată pași peste pragul bisericii și al școlii. Și în fața primejdiei amenințătoare, fiecare politic maghiar [prevăzător trebuie să fie pătruns de convingerea, că pe lângă ori-ce jertfe, instrucțiunea publică [elementară trebuie să treacă în mâna statului].

„Trecerea instrucțiunii publice în mâna statului este unul dintre cele mai puternice mijloace pentru rezolvarea cestiunii de naționalitate; dar' că ea singură nu poate duce la un succes deplin, aceasta e natural. Aceasta au știut-o și bărbații politici ai anilor 40 și când în petițiunea lor dela 31 Ianuarie 1840 au cerut maghiarizarea instrucțiunii, ei au prezentat totodată regule și cererea, ca să restabilească armata maghiară, comanda în regimentele maghiare să fie ungurească și numai cetățeni maghiari să poată deveni ofițeri.

Armata națională: aceasta ar fi un alt factor puternic în ceea-ce privește rezolvarea cestiunii de naționalitate. Armata comună dă expresiune slăbiciunii ideii de stat maghiar și este un adevărat asil al agitatorilor de naționalitate, deoarece-ce această armată este inimică ideii naționale, dar' e amică naționalităților.

Și aici ajungem apoi la adevărul, că fără o Ungarie independentă, e imposibil a rezolva pe deplin cestiunea de naționalitate.”

Aproape de jumătate secol, Ungurii au avut îndrăsneala să ceară capului încoronat al statului stîrpirea naționalităților: distrugerea școlilor și a bisericilor, dar' Viena nu 'i-a lăsat.

Și era atunci Viena aproape singură care lupta contra tendențelor perverse ungurești, pentru-că iobăgia

ținea lipite gleei pe nenorocitele naționalități, conștiința națională nu era atunci dezvoltată ca azi, mișcare națională, solidaritate între cei deopotrivă tiranisați, deasemenea erau lucruri necunoscut.

Se impun acum următoarele întrebări:

Oare Viena are ea azi interesul ca Ungurii să-și realizeze infernalul plan de a ne maghiariza, de a stîrni luptă înverșunată, luptă plină de ură, între naționalități?

De sigur că nu!

Sînt oare Ungurii acum mai tari ca înainte, pe la 1840?

Da.

De cât ne-am întărit de atunci încoaci și noi, naționalitățile. Și dacă Ungurii hotărîre au luat ca fie cu învoirea Vienei, fie fără această învoire, să ne maghiarizeze, apoi și noi hotărîți sîntem pentru lupta cea mai înverșunată întru susținerea bisericilor și școlilor române, cetățile naționalității noastre. Aceași hotărîre fi încălzește pe Slovaci, Sârbi, Croați, Ruteni.

Fi-vor Ungurii destul de tari să iee cu asalt cetățile tuturor naționalităților?

Nu credem.

Ci credem dimpotrivă, credem că cetățile naționalităților apără și Viena, pentru-că atunci când am căde noi, Ungurii toți ar asedia Viena. Aceasta ni-o spune organul kossuthist chiar la sfîrșitul articolului seu, unde accentuează și stăruie asupra unui regat maghiar independent.

Fi-va Viena atât de oarbă să nu vadă aceasta?

Nu credem, ci credem că precum și în trecut, așa și pe viitor, mai ales pe viitor, Viena fatal este împinsă spre naționalități, pentru-că cu noi este dreptatea, ear' pe poartă triumfală a Burgului din Viena scris este:

Justitia regnorum fundamentum!

Episcopul Pavel și guvernul maghiar. „Pesti Naplo” dela 20 August scrie, că episcopul Pavel a cerut telegrafic ca ministrul de interne să ordone o anchetă pentru a constata netemeinicia acușărilor ce 'i-s'au adus, că ar fi trădător de patrie.

Crede prea cuviosia sa dl episcop al Oradei că mai e nevoie să se dovedească aceasta?

„Delebis, quotiens scripta novare volēs”. Pentru aceasta pergamentul se folosea la manuscrite, compturi, concepte și însemnări. Pergamentul deci era mai acomodat recerînțelor vieții, și de aci și întrebuintarea sa era cu mult mai mare decât a papirului.

La lucruri grabnice se întrebuinta nu papirul, ci pergamentul, care pe grecește se numia: palimpsest, pentru-că de pe pergament ear' puteai șterge ceea-ce ai scris mai înainte. Din această însușire a pergamentului s'a născut și expresiunea latină: *referre în palimpsestum*. Despre Orațiu, cel mai mare poet liric al Romanilor, se zice, că a folosit și papirul și pergamentul: pergamentul la scrierea poeziilor, ear' papirul la edarea aceloră. Principiul seu era: *nonnum prematur in annum*. În tot timpul acesta poetul trebuia să-și corige lucrările în continuu. Apoi a corege cu mult este mai ușor pe pergament decât pe papir. Prin urmare principiul seu de a corege, și natura pergamentului ne pot convinge îndestul despre afirmarea aceloră, care zic: că Orațiu la scrierea poeziilor sale folosea numai și numai pergament.

Vedem că întrebuintarea pergamentului prima-oraă mergea paralel cu a papirului. Ba nu odată într'una și aceeași operă se aflau ambele materii folosite. Așa d. e. în legendare era și papir și pergament. De regulă pergamentul făcea partea externă, adică tablele care se văpsiau în culoare roșie de purpur sau galbin-auriu.

Pe vremea împăraților deveni comună întrebuintarea pergamentului, ear' în veacul al IV-lea după Christos rămase pergamentul învingător asupra papirului în literatură și în viața de toate zilele, pentru-că era cu mult mai iettin decât papirul. De aci încolo se folosește singur pergamentul. Scriptele de până atunci scrise pe papir toate începeau a se transpune pe pergament.

Dintre instrumentele de scris care asemenea erau de mai multe specii prima amintire compete stilul.

Stilul era mai virtos pentru table cerate. Pe grecește se numia *grapheion*, de unde apoi și în limba latină de multe-ori se zicea *graphium*. Aceste două cuvinte dară: *stilus* și *graphium* însemnau unul și același instrument de scris, ale cărui capete aveau o formă cu totul contrară, căci unul era acut pentru a scrie (*ad ecarandas*), ear' celalalt turtit pentru a șterge (*retufus et planus ad delendas literas*). Pentru-că dacă făcea omul în scrierea sa ici sau colo o greșeală de literă sau de expresiune, atunci întorcea stilul și departînd literale sau expresiunile greșite prin netezirea cerei putea scrie mai departe fără oare-care pedecă.

Stilul prima-oraă se pregătia din fer, ca să se poată scobi cu el și în materie tare. Fiind însă că la alegeri candidații certându-se din oare-care cauză, în furia lor nedumerită pericolita pe mulți prin boldirea sau prin aruncarea cu stilul asupra contrarilor sei, ba nu odată se și omorau unii pe alții, veni moda de a se pregăti stilul din os de animal, mai ales din os de elefant. Dar' acesta era numai și numai de a scrie cu el pe table cerate, căci pentru table de marmoră sau aramă se făcea un scobitor din fer sau din oțel așa numit *glyphion* sau latinește *coelum*, din care pe semne se derivă numirea de azi a cerusei.

Proteste

contra

SĂLBĂTECILOR DIN TURDA ȘI ORADEA-MARE.

Excelentissime și Reverendissime Domnule Episcop, Părinte Preagrațioase!

Clerul și poporul gr.-cat. român din protopopiatele Someș și Ardușat în adunarea sa ținută în Pomi la 18 August a. c. în amărîciunea inimii sale își exprimă cea mai profundă condolență pentru înjurările grozave ce a-ți avut a le îndura.

Preabune și Preablânde Părinte!

„Cunoaște Dumnezeu zilele nevinovaților și moștenirea lor rămâne în veți” (Ps. 36—18).

Nori negri s'au ridicat asupra sîntei bisericii noastre și a servilor sei. Idei infernale turbură pacea și liniștea societății; mâni sacrilege batjocoresc locașul celui Preasfânt și pe tine păstorul cel bun, ca pe o oie la jungheiere Te-au adus! Și Tu toate le-ai suferit și pentru fiii Tăi arătându-ne că păstorul cel bun și sufletul seu 'și-l pune pentru oile sale.

În zilele de grele încercări nu ne lăsa nici de acum, căci ai Tăi sîntem și Tu al nostru! Ear' noi îți jurăm credință, fidelitate și alipire, cu Tine vom a trăi, suferi și a muri. Împărtășește-ne dar' în binecuvîntare-ți archiepiscopescă, ear' noi la altarele lui Dumnezeu ne vom ruga să-ți deie Părintele luminilor tărie sufletească și trupească a suportă cu abnegațiunea apostolică înjurările ce 'ți-s'au făcut, promițînd a fi cătră Tine cu credință până la moarte.

În mijlocul asupririlor adă-ți aminte de cuvintele Mântuitorului „Fericiti sînt cei persecutați pentru dreptate, că acelora este împărăția cerurilor”.

Cu deosebire devotațiune fiească rămănem în Pomi, la 18 August 1893

Ai Excelenței și Reverendissimei Voastre cei mai devoți fii:

Augustin Pelle, protopopul distr. de Someș, Stefan Pop, prot. distr. de Ardușat, Simeon Stan, proprietar în Ardușat, Simeon Toma, paroh în Vismort, Antoniu Gitta, paroh în Borhid, Sigismund Catoea, paroh în Borlești, Dionisiu Bran, paroh în Ardușat, Panfilu Opian, preot în Cărașeu, Aurel Popovici, preot în Popicău, Aurel Pelle, cooperat în Pomi, Victor Gitta, teolog abs., Romul Marchiș, preotul Tamaiei, Alexă Pop, paroh în Zăzar, Alexandru Farcaș, paroh în Bușac, Andrei Pelle, preot în Farcaș, Aurel M. Marinescu, preot în Bozinta-mare, Nicolae Budo, paroh în Culciu, Aurel Szabo, jurist, Vasilie Pop, teol. abs., Alexandru Nuț, teol.

Octavian Nuț, stud., Constantin Pușcaș, inv., Ioan Cretan, inv., Augustin Maior, inv., Sandu Anderco, inv., Aurel Popan, inv., George Onea, inv., Basiliu Albu, inv., Florian Bandula, Daniel Murășan, inv., Andreiu Popan și Nuț Toma, curatori în Ardușat, Marc Duma și Nuț Rusu, cur. în Tomaia, Nuț Bondre, cur. în Bușac, Ioan Lucaci, cur., Stefan Ghimen, curat., Dumitru Șomeutean, George Dulf, Ioan Barbul, Ioan Pop, Ioan Barbul, Stefan Barbul, George Barbul, Lica Barbul, Vasile Barbul, Vasile Nastai, George Barbul, George David, Nus Iuhas, Lica David, George Duma, Nus Dunca, Cornel Trif, Andreiu Moldovan, Costan Ștef, Vasile Barbul, Nuț Barbul, Ioan Barbul, George Oprian, Ioan Nastai, Vila Vida, Ioan Pașca.

„Münchener Allgemeine Zeitung“

despre

ALIANȚA NAȚIONALITĂȚILOR.

Sub titlul: „Curentele dușmănoase triplei alianțe în Austro-Ungaria”, acest important ziar publică în nrul seu dela 19 August la primul loc o corespondență „dela Dunăre”, care se ocupă mai întăiu cu partidele politice din Cis-leithania față cu tripla alianță și scrie pe urmă:

„Cehii-țineri combătînd nepregetat actuala întocmire de stat în Austria s'au apropiat de Slavii și de Românii din Ungaria, căci aceste popoare combat și ele dualismul înființat la 1867, fiindcă prin el a fost creată hegemonia maghiarismului în Ungaria sub stăpînirea căruia ele consideră ca tare amenințată individualitatea lor națională. Durere că politica tuturor guvernelor ungare față cu naționalitățile, mai ales însă sovinișmul maghiar cede aproape cinci-sprezece ani tot mai mult se potenta, n'a făcut decât a mări nemulțumirea nemaghiarilor și a pregăti mult spiritele pentru curente irredentiste. Cătră vreme naționalitățile opera u fiecare deosebit, nu era lucru greu a reține sau a respinge pe oamenii singuratici cu mijloace de putere a statului. Astăzi treburile stau cu totul altfel, deoarece-ce „solidaritatea naționalităților” din Ungaria a trecut deja în stadiul întreprării. Îndată-ce aceste popoare, pe baza unui program comun vor proceda în comuna înțelegere, manifestarea lor devine o acțiune importantă.

deiu. S'a uitat, că penna aceasta e folosită numai într'un sens poetic. N'a observat, că aci are de a face cu o figură, ce se numește „pars pro toto”. Nu vîzură, că aci „penna” e pusă în loc de „ala”, adică în loc de aripă. Și pentru-că toate acestea nu le-a observat, n'a putut observa adevărul, ci a observat în locul adevărului numai un condeiu, despre care nici-decât nu putea să fie vorba. Nu, pentru-că în satira lui Iuvenale „penna” nu însemnă condeiu, ci voește a fi o exprimare poetică a venirii epistolei, pentru-că epistola venise așa de iute, precum vine, adică precum zboară de iute peana din aripa pasării. Iute u venirea epistolei lui Iuvenale și tocmai așa de iute fu și observarea lui Montfaucon. Era dar' cu neputință, ca Montfaucon să atingă adevărul. Nici nu 'i-a succed, de unde apoi trebuie să cadă afirmarea sa, că peana de scris a fost mai veche decât calumul.

Ear' că și aceia, care zic, că peana, deși nu e mai veche decât calumul, dar' la tot casul e deodată cu acela, n'au drept, apare foarte evident din sigură aca împrejurare, că până la Isidor, care precum știm, a trăit în veacul al VII-lea d. Chr., nicăiri nu se află vre-o amintire despre întrebuintarea condeiului făcut din pană de gîscă. El este cel dintăiu, care amintește pana, ca și instrument de scris (Orig. lib. VI. cap. 14): „Instrumenta scribæ, calamus et penna. Ex his enim verba paginis infiguntur. Sed calamus arboris est; penna avis, cuius acumen divittur in duo”. Prin urmare condeiu din pană de gîscă e mai tîrziu la origine, decât calumul, sau condeiu de trestie.

Scrierea de comun avea ceva culoare, adică se colora prin oare-care văpsală.

FOIȚA „TRIBUNEI”.

Scrierea la antici.

(Urmare din nr. 173.)

Precum delta Nilului servia învățătorilor chartă de papir, așa Asia-mică îi providea cu chartă de pergament (charta pergamena, ch. membrana).

Charta de pergament, sau simplamente se făcea în cetatea Pergam cam de pe la anul 185 a. Christos, dar' numai în veacul al IV-lea d. Christos împlini, pe tot terenul funciunea papirului. Deși însă până în veacul acesta întrebuintarea pergamentului nu era preponderantă, totuși, mai virtos dela nașterea Domnului încoaci, îl folosiau foarte mulți, nu numai dintre locuitorii Asiei-mici, dar' și Grecii și Romanii.

În Alexandria și Sais erau fabrici de papir; în Pergam oficine de pergament. Acela lucru cu miez de papyrus: aceasta cu pei de animale. În Egipt, papirul avea o trecere multumitoare: în Asia-mica pergamentul asemenea. Și papirul și pergamentul făceau literaturii un serviciu nespuse de prețuit. Și papirul și pergamentul erau niște mijloace puternice ale dezvoltării științei omenești. Totuși ambele materii puse în paralel, pergamentul era mai de preț și ca papirul. Papirul accepta scrierea odată, pergamentul mai de multe-ori. Pe pergament scriai azi, scriai mâine, scriai poimăne, de câte-ori aveai lipsă, căci scrierea de pe pergament o puteai șterge și pergamentul rămănea ear' curat precum a fost. Marțiale încă zice (epigr. XIV. 7):

Conducătorii Cehi-tineri au recunoscut foarte bine această stare de lucruri și au reușit a pune naționalitățile unele cu altele în contact și în relații mai de aproape. Expresivitatea a acestui fapt a fost conferința Românilor ținută acum de curând în Sibiu. Astăzi visează earăși Slovacia, România și Sârbii despre „teritorii naționale autonome” și despre „Ardal independent”, „Voivodina sârbească”, „Principat slovacesc” etc. Ear' în Zagreb (Agram) lucrează oamenii politici cu rivnă la reincorporarea Dalmației în regatul croat unit. . . .

„Politica dușmănoasă triplei alianțe a Cehilor-tineri multă vreme nu se bucura de simpatii din partea nemaghiarilor din Ungaria, mai ales Româniilor nu voiau să auză de vre-o prietenie cu Rusia. Acum lucrurile s'au schimbat de când s'a întemplat apropierea între Franța și Rusia și încă mai mult de când dorințele și plângerile Românilor n'au găsit ascultare la Viena. După ultimele informații se zice că Cehii-tineri au isbit de curând a câștiga pe principalii conducători ai Românilor pentru a se pronunța contra triplei alianțe. . . .”

Autorul vorbește pe urmă despre afacerea Rimler și partidul independenților maghiari.

„Față cu șovinismul maghiar se observă o condendență tot atât de periculoasă, ba chiar o bună-voință întru a face concesiuni tot mai largi separatismului de stat în chestiunile și cererile privitoare la așa zisele „aspirații naționale”. Să ne gândim numai asupra celei din urmă afaceri cu limba oficială germană în armată. A fixa această limbă, este drept înscris în lege al Coroanei, și cu toate acestea guvernul nu numai că lasă a se scoate meru chibșuri în privința aceasta, ci mai dă încă și mână de ajutor la dualizarea încaută dar' inevitabilă a limbii oficiale militare. Ear' de aici până la deservirșită împărțire a armatei în două nu e decât un spațiu mic. . . .”

Spicuri din foile maghiare.

Domni canonic P. Vella, Dr. Lauran și T. Șarcati printr'o scrisoare adresată primarului orașului apără pe episcopul Pavel de infamiile lui Pituk Béla.

Creдем că domni canonic fac o cinste nemerită primarului și peste tot: opiniei publice ungurești. Nu ei trebuie să apere pe episcopul acusat de un nemernic, ci primarul orașului ar trebui să ceară ertare episcopului, căci Ungurii oradani și de pretutindeni i-au adus insultă neiertată.

Preotul Marc Păscuț din Șiria publică în „Arad és Vidke” niște mărturisiri privitoare la infamul Pituk Béla. Reese din aceste mărturisiri, că vînzătorul bisericii și al națiunii sale nu mult înainte de aceasta se lăuda cu corespondențe ce ar fi scris în „Tribuna” pe care o avea abonată. Cum atunci însă nu putea să înșele decât 20—30 fl. dela inspectorul regese, acum s'a dat pe partea Ungurilor, care l-au făcut om mare și-i dau bani din greu?

Ce borfaș ordinar!

Cea mai comună vâpseală pentru a da culoare literelor era, neagră. Dela însușirea aceasta se numia și vâpseala. Pentru-că negreala sau cerneala, cu care scriau, la Greci se zicea: to melan, ear' la Romani: atramentum.

La anticii se făcea cerneala, după-cum ne spune Pliniu și Vitruviu, din funingine și din gumi sau mazăgă. Însă negreala aceasta, din funingine și gumi, cu timpul își perdea culoarea și se îngălbenia. Trebuia dară cu ori-ce preț împedecată îngălbenirea negrelei. Dar' aceasta numai atunci era posibil, când nu se folosiau mai mult nici de mazăgă, nici de funingine, ci își făceau negreala din tartar și din vitriol. Această negreală era mai bună decât cea din funingine și din mazăgă.

Peste puțin timp fu inventată tînta cea roșie, care se pregătia din miniu și cinovru. Cu tînta roșie se făceau literale începătoare, și subscrierile, precum și literale cele mari. Era scumpă și de aceea se folosia arare-ori.

Cu toate acestea nu tînta roșie, ci encaustul era cea mai fină vâpseală pentru colorarea literelor. Encaustul încă avea culoare roșie purpură, dar' era mai fină culoare decât a tîntei de cinovru. Encaustul începe a se întrebuița pe vremea împăraților din Constantinopol. Montfacon zice (Paleogr. Graec. ca. I.), că nici nu era altora permis a scrie cu encaust decât împăraților: „*Erat Encaustum liquor purpureus, tam sancte ad imperii utum consecratus, ut aliis eo uti licitum non fuerit*”. De aceea se numia: sacrum Encaustum. (Va urma.)

PRESA DIN ROMÂNIA

despre

SĚLBĂTECILE UNGUREȘTI.

„*Ecoul Moldovei*” (din Iași) în numărul seu dela 5/17 August termină un articol astfel:

„Ei bine, cele petrecute acum la Oradea-mare sînt o dovadă mai mult, pe lîngă atâtea altele, că șovinismul unguresc nu se poate înfrîna, că el merge din un exces într'altul, batîndu-și joc de opiniunea publică din Europa și de simțămîntul Românilor, revoltați pînă în adîncul sufletului de tratarea neomenoasă și barbară ce o suferă de atîta timp. În fața acestor acte sĚlbătece, românimă are marea datorie de a se ținea neclintită în aceeași atitudine demnă și hotărîtă, de a lupta fără preget pe calea ce 'și-a deschis-o, căci avem credința, că nu e departe oara cînd toate sforțările Ungurilor de a o înăduși sĚ se spulbere, ear' neamul nostru sĚ se ridice triumfător.”

Tot despre sĚlbăteciile ungurești scrie un articol de fond ziarul „*Dacia*” (nrul din 8/20 August) din Galați.

Cine-i Pituk Béla?

Galaș, la 18 August 1893.

Stimate Dle Redactor!

Lumea aceasta e mare și mare cum e, multe minciuni și multe nedreptăți se cuprînde în ea, totuși noi sîntem de credință, că de ar fi lumea de o sută de ori mai mare ca cum e, nici atunci nu s'ar face atîtea nedreptăți și atîtea minciuni, cîte se fac în țeara noastră. Și parte din minciunile acestea sînt făcute de niște oameni perduți, oameni, care își au de scop îmbuibarea lor, cu un cuvînt, scopuri mărșave, ear' dușmanii nostri le iau de bani buni și strigă în gura mare, trimbițează în lumea largă, voină a arĚta acesteia, că nu ei sînt apăsători și persecutori, ci din contră: tocmai ei ar fi nefredreptăți.

Așa zilele trecute a eșit la lumină o carte scrisă de fostul nostru preot, Adalbert Pituc, în care se cuprînd cîte verzi și uscate se cuprînd lucruri, la cetirea cărora și cel mai din urmă cărturar trebuie să surdă și să vadă cît de colo scopul ce-l urmărește părintele Pituc.

Da, d-sa urmărește un scop, scopul de a cîștiga patroni, ca prin mijlocirea acestora, să ajungă acolo, unde d-sa ar dori, să ajungă la un post, care ar fi începînd cu un venit mai gras; mai gras ca pensunea de 300 fl. ce o primește. A știut că fraților maghiari le va conveni așa ceva; a știut că trăgînd cu arcul pe coarda aceasta, inimile fraților maghiari se vor încălzi și încălzindu-se, vor sări în ajutorul părintelui Pituc, scoțîndu-l din mocirla în care a ajuns el singur în urma purtării sale și a morbului seu.

Nu ne vom întinde la cele-ce scrie părintele Pituc despre romanisarea maghiarilor, pentru-că în sinul bisericii române gr.-cat. nu există nici măcar un Maghiar și ca atari nici că se pot romanisa, — ci vom sta puțin, ca foștii credincioși ai părintelui Pituc, la înființarea școlii române gr.-cat. de aici, precum și la amovarea, respective pensionarea lui.

Sînt acum, dacă ne aducem bine aminte, vre-o trei ani, de cînd s'a făcut în comuna noastră nește treceri dela religieuna gr.-or. la religieuna noastră și se vorbea că trecerile s'ar face în mai mare măsură dacă am avĚ și noi o școală gr.-cat. și părintele Pituc, pentru ajungerea scopului acestuia, a căutat a pune la cale deschiderea școlii, despre care e vorba. Așadar' nu maghiarisarea a fost scopul înființării școlii, după cum zice părintele Pituc, la ce noi nu ne învoim odată cu capul, ci înmulțirea poporînilor sei.

Școala s'a înființat, ce e drept, dar' nu e de ajuns a avĚ numai păreți, căci acestia nu fac școala; școala o face învîțătorul, ear' părintele Pituc, cel puțin la noi, n'a fost așa ceva. Căci toată prelegerea părintelui Pituc a stat în aceea, că a trimis băieții în toate părțile a culege frunze de frăgari, pentru vermii lui de mĚtasă.

Școala înființată și trăit numai un an și cîteva luni, cînd deodată ne trezim, că părintele Pituc, pe toți băieții, care cum intrau în ocolul școlii, îi alunga cătră casă. Școala a încetat, a încetat și încetat e pînă în ziua de azi. Însemnăm, că prelegerile au încetat cu un an înainte de pensionarea lui; au încetat, că n'a voit să mai țînă, el singur s'a lăpădat de școală, zicînd, că nu i-se plătește osteneala, ear' de pomană nu voește să lucre. Earăși o dovadă, că părintele Pituc, tot ce a făcut a făcut numai din interes propriu, pentru binele lui.

Deschizîndu-se școala, speșele culturale, ce compet comunei bisericesti gr.-cat. au trecut în pensieuna acesteia, precum și o cuotă an-

ală din exarĚndarea pusteii comunale. Părintele Pituk a ridicat banii, i-a spusat, dar' socoteală n'a voit să dea înaintea credincioșilor, pentru-ce a și fost acusat. Aceasta s'a întemplat în decursul alor mai mulți ani. Ear' în anul trecut, fiindcă suferă de un morb greu, a picat în biserică sub serviciul divin, luându-l credincioșii pe brațe, l-au dus în chilia sa, încetînd cu aceasta și serviciul divin.

În astfel de împrejurări, credincioșii bisericii noastre de nou au înaintat rugare Ilustrității Sale domnului episcop pentru îndepărtarea lui din comuna noastră, făcînd prin aceasta pace și liniște în poporul de aici. Și numai la rugările noastre cele multe și dovedite a fost pus în pensieuna.

Fiind pensionat, cu ocașunea îndepărtării din comună, a dus cu sine tot mobilierul cancelarei, cumpărat pe speșele comunei bisericesti, toate actele oficiale, fără să fi dat cuiva ceva socoteală despre ceva. De aici apoi detragerea pensieiunĚ de care se plînge.

Am aflat de bine, Stimate Domnule Redactor, a VĚ comunica acestea, ca să vadă lumea, că cu ce fel de oameni stau frații maghiari de vorbă și pe ce fel de oameni îi tîmăcează și îi înalță pînă la ceruri. Noi, ca de încheiere le zicem: fie-VĚ de bine! Dumnezeu bunul de-VĚ tot astfel de oameni mari, ca și părintele Pituk, că noi n'avem lipsă de ei!

Semnați: Mihael Biroas, George Ludaș, Ioan Pocrișer, Tudor Pocrișer, Luca Dirlea, Ianeu Dirlea.

Coloniile maghiare în Banat.

Ni-se scrie din Lugoj:

Avem colonii maghiare în toată puterea lor și cu toate atributele culturii maghiare. Civilisarea Orientului s'a apropiat, bucurăți-vĚ neamuri din barbarul Orient. Avem Szapari-falva, Andrasfalva, Szendelak et tutti quanti falva cu un teritor delimitat de o colosală extindere. Toate pădurile, toate colinele, toate șesurile erariale, care odată făcea cu complexul domenilor nobilitare române, azi se află în posesiunea Ungurilor; pentru-că așa poștește maghiarisarea și idea de stat dela Adria pînă la Marea-neagră.

Era de o adîncă întristare a privi cum haita de străini dărimă vastele păduri ca în local lor să se facă puzta Ungurilor, ca să-și facă cheful și mendrele și pe aceste locuri românești. Românul bastinaș a rămas cu bietele 2—3 pogoane și nu mai are nici unde să-și pască boul și găina. Ar trebui să vezi cu cîtă reavoință s'au delimitat coloniile aceste pămînturi, care se extind pînă la vatra Romînului în complexe miraculoase. Se vede că a fost destul ca un haimana să fie Ungur ca să primească în posesiune o masă de pămînturi fără-ca pe acelea să le poată cultiva sau să soivească darea statului pentru acestea. „*Haram giti harom geldi*” (în dar a venit în dar să meargă — zice Tătarul, neamul Ungurului).

În fața acestor fapte desvîrșite îți vine a te afla deja întemnițat și judecat la moarte. Sătmurul și Seghedinul sînt floare la ureche, dar' cînd vezi și află un ținut întreg osăndit la sărăcie prin libertățile constituționale, atunci numai una poți zice: că nu-i dreptate, ci e tiranie ce se comite cu colonisările maghiare.

Aceștea nu sînt minciuni, las să vină ori-care străin, și va constata că plîngerile noastre nu sînt exagerate, ci este o politică precegetată de a sărăci pe Român.

Români încă au fost în deputație la ministrul de agricultură ca să ceară barem pentru traul vitelor lor, căci de, Romînul o duce cu foamea, dar' bietele vite trebuie jugate să facă robota de drumuri, și au lipsă de pășune. Dar' chiar atunci ministrul nu era acasă pentru Romîni, ci li-s'a zis de un subaltern, că să meargă acasă apoi se vor mai cugeta părintește.

Romîni tot așteaptă să le vină barem niște tușe de pășunat. Dar' înzadar, că pentru molohul de maghiarisare și această ultimă bucată s'a luat dela Român.

Îmi povestește un biet Român, care fusese și el în deputație la Budapeșta, că în tîlnindu-se după sosirea sa acasă, cu un colonit ungar și cu care avĚ următoarea convorbire:

Romînul: Vezi frate Ungurile, vouĚ vĚ dă stăpînirea tot ce voiți, pămînturi mai multe decât puteți lucra, apoi asta încă nu-i dreptate, fîrtate.

Ungurul: Asta este așa, moi Romun. Noi lua dela voi și ala pament ce aveți. Noi este stopun la asta țeară.

Romînul: De, zise Romînul, apoi vouĚ vĚ este ertat să ne și omorîți pe noi.

Ungurul: Da, da (insultînd spureat Ungurul) la noi este dat omorît pe Romun.

Romînul: La aceste insultări huniche, povestia bietul frătuș, nu am știut ce să zic decât am strigat cît am putut: „Să trăiască împĚratul Francisc Iosif I.”

Eată cononiile maghiare și civilisatorii Orientului între frăruții români.

Apoi guvernului unguresc fără temere de păcat și rușine de străinătate ne trimite și așază atari colonii printre neamul românesc, care nici în clin nu pune atare cultură sĚlbăteciă. Față cu un atare popor Romînul e superior în toată privința. Numai un popor cu cultură poate cucerii popoare, de Ungurul sĚlbatic nu avem nici o teamă; ci ne este jele de timpul perduț, că în loc să ne cultivăm în patria comună, ne perdem timpul persecuțați, batjocoriți, întemnițați, sărăciți și trudiți fără nici un scop cultural!

De cînd se obrudă Ungurii prin felurite apucături a maghiariva pe Romîni și ce au dobîndit? pe Moldovan Gergely și pe Szabó Janos. Dar' noi am cucerit atata, că dela Szaparyfalva pînă la Szendelak coloniile vorbesc, deși nu bine românește, dar' avem nădejde în vitalitatea limbii românești, că pe milenii unguresc o să vorbească cît de bine coloniile inferioare pe românește.

Ni-a fost cam teamă că sĚlbăteciile acestia nu vor fi capabili a ne învĚța limba, dar' acum se constată țaria neamului românesc. Și apoi Calvinii acestia încep a crede în slujbele lui Sf. Vasilie, pe care le primeșca ca lecure dela preoțimea noastră rurală.

Dumnezeu bunul să ne ajute.

Catilina.

CORESPONDENȚA

„TRIBUNEI”

Valea-Almașului.

„Birniț;
Și ori-unde ve veți duce,
Lauri să grămădiți”.

Copleșiți de străini, imbrănciți de puterea vitregă a statului de pe ori-ce teren, unde ne-am putĚ arĚta însușirile noastre înăscute, suspionați și persecuțați de falșii „liberali moderni” pînă chiar și la vetrele noastre; nu e nici o mirare, dacă ori-ce manifestare românească ne umple inima de bucurie, ne însuflețește și aprinde în sufletul nostru făclia speranței într'un viitor mai bun.

MĚ află în plăcută poziție de a vĚ pute raporta despre o astfel de manifestare românească din ținutul „Valea-Almașului”.

Inteligența română din ținutul acesta avĚnd în vedere, că azi numai adunările populare și convenirile sociale ni-au mai rămas ca unicul teren de dezvoltare și nobilitare, ca în toți anii și în anul acesta au arangiat o astfel de convenire socială împreunată cu concert, teatru și joc, în Hidalmaș, la 23 Iulie st. n., ziua memorabilă în care delegații națiunii române s'au întrunit în conferință națională spre a se sfătui frătește în fața precearei situații actuale.

Atât concertul cît și teatru au plăcut foarte mult publicului care răspundea cu aplause nesfîrșite.

Au luat parte foarte mulți și străini, cu deosebire din loc. Pe un Maghiar l-am auzit zicînd: „*Haladnak az oldhok*”, (progresează Romîni).

S'au jucat piesele teatrale de V. Alexandri: „Peatra din casă” și „Cinel-cinel”. Persoanele: la cea dintăiu: Caminarul Grigoriu Pălcu; Clericul V. Sestras; Comisul Nicu fiul seu; I. Chifa; Cicoana Zamfira, vĚduvă, d-șoara Maria Nosa; Marghiolița, fiica ei, d-șoara R. Chifa; Leonil, vĚrul Marghioliți, V. Popoviciu, cleric; Herr Franz Birman, doctor, Druhora, cleric; Ioana Țiganca, d-șoara H. Radu; Un fecior, V. Ferghete, pedagog.

La cea de a doua au fost persoanele: Pitarul Sandu, boier de 50 ani, I. Chifa; Smarandița, nepoata lui, d-șoara Aurelia Roșca; Tincuța, vara Smarandiței, R. Chifa; Florica, tineră țerancă, H. Radu; Graur, fecior boieresc din Moldova, Ioan Druhora.

Rolele au fost bine alese și împărțite, așa încât fiecare tiner și d-șoară cu o artă proprie numai specialiștilor în d'alde estea și-ar fi putut juca astfel părțile. Senn că tinerimea noastră e aplicată spre tot ce e bun, frumos și nobil.

Bravo, tinerime scumpă! fala viitorului națiunii române, că ni-ați procurat o zi de bucurie, o seară plăcută!!

După terminarea concertului și teatrului s'a început petrecerea. Îți era mai mare dragul a privi la frumoasa coroană de dame, și zeu nu știai ce să admiri mai mult, toaletele elegante, sau pe frumoasele purtătoare ale acestora? Eu am admirat și una și alta, și apoi m'am și măhnit, că cea-ce petrecerilor noastre le imprimă caracterul lor, adecă costumele naționale, au fost foarte puțin. Eu nu înțeleg pe doamnele noastre, sau doamnele noastre nu vreau a înțeleg, că tradiționalul costum național e de o miie de ori mai frumos, fie cît de simplu, decât o haină scumpă de modă!

Destul de regretabil, că noi care posedem o haină națională atât de frumoasă, încât și străinii o admiră, o punem pe aceasta la o parte, ca-și-cînd ne-am rușina de ea!

Dar' Latinul zice: „*Tempora mutantur, et nos in illis*”. de ce cerul ca și noi, respective damele noastre să se schimbe cu timpul și să poarte frumosul costum românesc la astfel de petreceri.

Atât despre rezultatul moral al petrecerii.

A compune frumoasa cunună de doamne și domnișoare, cît și ce privește rezultatul material, las în sarcina celor mai competenți decât mine.

Onoare și recunoștință i-se cuvine inteligenței din „Valea-Almașului”, și cu deosebire bravului și zelului protopop Paul Roșca, care nu a cruțat jertfă, osteneală, timp, numai ca convenire să aibă rezultat strălucit, în ce nu s'a înșelat; precum și tinerimii și cu deosebire tinerilor clerici Druhora și Chifa, care așa zicînd au fost inima și sufletul la această manifestare românească.

Servească acest rezultat strălucit comitetului de fală și impuls la lucruri tot mai mari și frumoase!

O singură observare fie-mi permisă ca unuia care îmi zace la inimă înaintarea poporului român peste tot!

După-ce poporul român din părțile acestea formăm două confesiuni și după-ce mulțumită lui D-zeu de tineri dispunem ambe confesiunile, ca să arĚtăm că sîntem popor cult, și vrednic de un viitor mai bun, și că cînd e vorba de arangiarea astor fel de conveniri sociale, nu facem sebie de confesionalism; tinerii clerici din Sibiu să se pună în conțelegere cu tinerii clerici din Blaj, Gherla, și astfel cu puteri unite să conlucre la înaintarea spre tot ce e bun, frumos și nobil. Sper că așa va fi în viitor!

Am înțeles că brava noastră tinerime proiectează o altă convenire socială pe 27 Aug. a. c. tot în Hida-Dorin! i. s.

CRONICĂ

Principele Ferdinand al României.

Joia viitoare, 12/24 August, fiind aniversarea nașterii principelui Ferdinand al României, un „Te-Deum” se va celebra în mănăstirea Sinaia, ear' seara se va da un prânz în castelul Peleş.

O pertractare nostimă a avut loc la 17 August a. c. n. înaintea judecătoriei c. r. din Cernăuți, scrie „Gazeta Bucovinei”, Simeon al lui Teodor Ciolac din Molodia a fost acusat pentru contravențiunea §-lui 39 a. cod. pen. și-a luat de apărător pe dl Emanoil Seleschi. ear' partea pîgubășe contrară pe dl avocat Dr. Ioan Ferlievici. Pertractarea a fost purtată de dl ascultant Bicales. Deoarece acusatul și pîgubașul nu știau altă limbă decât cea românească, pertractarea trebuia purtată românește și dl Bicales — după o încercare zadarnică de a purta pertractarea în limba rutenă — pentru a putĚ scăpa din încercala în care căzuse din cauză că nu știe nimic românește a pus pe dl Dr. Seleschi ca talmăcu pentru depunerile clientului dlui Dr. Ferlievici, ear' pe dl Dr. Ferlievici ca talmăcu pentru clientul dlui Dr. Seleschi. Pertractarea a curs sănătoasă, deoarece e ambii domni advocați știu limba română și lucrul îi mergea dlui Bicales ușor. Urmand să fie luată la protocol depunerea unui martor, pertractarea a început a se încurea, pentru-că dl Dr. Seleschi a cerut ca martorul să fie supus la jurămint înaintea de a face depunerile sale. Dl Bicales a pus crucea pe masă și a aprins luminile, dar' nu a putut să-l jure pe martor pentru că nu știe românește; pentru a scăpa de încercală, dînsul s'a dus la conducătorul judecătoriei c. r. de unde după un timp mai îndelungat s'a reintors înapoi și a anunțat părților că în numele superiorului seu declară pertractarea de aminată, mai ales din cauză că mai are să fie citat un martor, și pentru-că el (dl Bicales) nu știe limba românească. Pînă acum se vorbea că și dl Bicales posedă cunoștința limbii românești acum însă avem a face cu o mărturie proprie a dlui Bicales, căreia trebuie să-i dăm deplină crezîmînt, și care întărește numai decât cele-ce am zis de atătea-ori pînă acum, că judecătorii străini necunoscedî limba românească cad în cele mai mari încurcături, care adese-ori pot aduce pagube însemnate împĚrișărilor, fără-că acestia să aibă vre-o vină, ci numai și numai din pricina că judecătorii străini nu cunosc pe deplin limba românească. Un alt cas de același fel, în care un judecător nu a știut limba românească ear' din pricina asta un martor are acum neplăcerile cele mai mari se află în pertractare și noi nu vom întăria a-l aduce cunoștința publicului, pentru-că chiar contrarii sĚ vadă, că dacă erem ca judecătorii să cunoască pe deplin limba românească, nu o facem din șovinism național, precum le place a trimbița prin lume, ci numai și numai din punct de vedere al unei jurisdicțiuni drepte, și pentru-ca poporul nostru sĚ poată avĚ încredere în judecătorii.

A treia adunare generală a despătimîntului XXVII. Cohalm al „Asociațiunii transilvane”. Ni-se scrie: Despătimîntul nostru și-a ținut adunarea generală din acest an în comuna Merchiașca, care e situată dela Cohalm spre Răsărit, în depărtare de 2 oare. Duminecă, 4/16 Iulie, dela 10 oare începînd, își era mai mare dragul a vedĚ cum cărute de cărute și trăsuri percurgeau drumul în rond cătră sus numita comună, cea mai mare parte preoți cu stimatele d-lor familii, apoi învĚțatori și țerani toți

In haine de serbatoare si cu inimile surizande, aici ni-s'a dat ocaziunea de a gusta cateva momente de veselie, dupa-ce paharul suferintelor plin indosat ni-a inacrit sufletul. Pe la 1 oara stradele si curtea scoalei erau indesate de lume. Bravii Mercheşeni cu mic cu mare, tineri si batrani cu fețele rumene de bucurie si in haine de serbatoare asteptau curioși să vadă ce o fi cu atata adunare de preoți? Adunarea s'a ținut în școala care a fost foarte frumos decorată cu flori naturale și frunză de stejar. Deasupra ușii la intrare în sală era scris: „Bine-ai venit“, pe părătele din front „Cultura e viața, Unirea e putere“, ear' pe părătele dela stânga „Nici un dar mai mare nu putem face patriei, decât educarea tinerimii“ toate din frunze de stejar scrisa însă cu gust și cu multă măiestrie de bravul preot local dl Pompiliu Predovicu. La oarele 2 p. m. dl director N. D. Mircea prin o vorbire isorită din inimă, accentuând destoinicia poporului român pe toate terenle între aplauze declară adunarea de deschisă. După deschidere s'a cetit raportul subcomitetului prin notarul despărțământului Andreiu Stroiă despre activitatea sa precum și starea casei dela adunarea generală ultimă și până azi. Când în raport s'a făcut amintire despre dureroasa încetare din viață a lui G. Barițiu neuitatului președinte al „Asociațiunii“, adunarea prin sculare își exprimă simțimintele de condolență și pia merie roșind un „Dumnezeu să-l ierte“. După aceea conform punctului 3 în program, dl cassar Clemente Raicu raportează ca a încasat taxa pro 1892 dela membrii ordinari 45 fl. pentru diplome, ear' dela membrii ajutători a încasat 10 fl. laolaltă 57 fl. din care 47 fl. s'nt admnistratți casei centrale, ear' restul de 10 fl. se află în cassa despărțământului. Spese pro 1892 s'nt a) ale biurolului 1 fl. 26 cr., b) dela onor. domn Clemente Raicu ca delegat al despărțământului la înmormântarea rēposatului președinte G. Barițiu 8 fl. 50 cr. Rēposatul a fost luat la cunoștință și dl cassar i-s'a dat absolutul. Punēndu-se la ordine înscrierea de membri noi se înscriu următorii domni: a) ordinari Teofil Ghiaja, paroch în Paloș. b) ajutători: Ioan Mihailă, paroc, în Doișoza, I. Mircea în Lovnic, d-na Anela Stoica, judeceasă în Făgăraș, Ioan Lupu, paroch în Stenea, Eftimie Manu, paroch în Pântana, Naftanailă Pulca, învătător în Stenea, Bărsan Bărsan, econom Bogata-Olteană După înscrierea de membri se pune la ordine încassarea taxelor pro 1893. S'a încasat dela membri ordinari 37 fl. 50 cr., ear' dela cei ajutători 12 fl. 40 cr. la olaltă s'au încasat 49 fl. 90 cr. v. a. S'a luat la cunoștință. Aici trebuie să observ că ar fi și mai consult și în interesul „Asociațiunii“ ca să abandoneze modul de până aci urmat cu încassarea taxelor, și pe viitor să se urmeze ca în alte despărțăminte Taxele să se încasseze cu oare-care serioșitate și de o comisiune anume aleasă. Comisiunea însărcinată și-ar vedea de treabă și nu ar da prilej ca mulți din cei prezenți când e la încasat să părăsească sala, (ca nn domn învătător de cei cu leafa de 350 fl., al cărui nume îl retac de astă-dată) poporul vēzēnd ce fac cărturarii ușor fi imitează. O strictețā mai severă, altfel vom degenera, căci 5-6 preoți și 1 învătător nu vor pute sustine despărțământ. Noi Romāni din cercul Cohaalmului pe alte teren ne prea ne putem manifesta, căci s'ntem „săsoși“ și prea materialisti cel puțin aici să fim unul ca unul. Fiind la ordine defigerea locului pentru viitoarea adunare generală, domnul I. Mircea, paroch în Cața invita adunarea la d-lor, ceea-ce adunarea a primit cu mare mulțumită rămânēnd ca subcomitetul să prefige timpul. Exhauriāndu-se punctele din program și ne mai fiind alte obiecte, presiuln închide adunarea la oarele 5 1/2 p. m. După ședință dl Pompiliu Predovicu ne-a întrunit pe toți bărbații și femeile la ospitala-i masă și ne-a servit cu o modestă ojină, cu care ocaziune s'au ținut și câteva vorbiri pentru v.-președintele „Asociațiunii“, pentru presa română etc. etc. Tot cu această ocaziune s'a dat și o „Producțiune teatrală împreunată cu joc“ în folosul înființāndei bibliotecii populare de cătră tinerimea română din loc. Reușita peste așteptare. Partea leului și aici e a domnului preot local, care nu a cruțat nici o jertfă, ba a sacrificat foarte mult până-ce a instruat cățiva tineri luai dela cornele plugului și încă când lucrul e în toiul seu. Ne-au delectat atât prin câteva declamări, poesii populare-naționale cât mai virtos în jucarea piesei „Leac pentru soare“. Era admirabil când priviai pe „bină“ cum stăteau cățiva flăcăi svelți și rumeni, adevărați fii ai Romei, câteva fetițe adevărate. Sabine, care luai dela coasă și dela sapă se prezentau pentru prima-dată ca „actori“. Poftească „jupânul Ugron“ cu Sēcuii d-sale din Olafalēu și-i pună lūngă Mercheșeni nostri, apoi să zică că Romāni s'nt lași etc. etc. Dar' să-i lăsam pe Sēcui să mai vēndă ele scāduri să ne întoarcem la ai nostri. Excelent a jucat doamna M. Predovicu, soția domnului preot, dmsa a arētat că-i cunoaște datorința și și-a studiat foarte bine rola de „bunică“, a și secerat mii de aplauze. Mult haz a făcut Nicu, care a avut cea mai grea rolă, deși un simplu ficior de plugar. După producțiune a urmat jocul care s'a început cu „Hora Sinaii“, învingēndu-se o adevărată horă, în care săltau flăcăi și fete, tineri și batrani, și-se părea că în aevea ești chiar în țeara lui Radu-Vodă. Ceva surprinzător a fost însă, când părintele Predovicu a compus din poporul d-sale o ceată de tineri, flăcăi și fete, care la comanda d-sale au jucat „Romana“. Cu atât e mai surprinzător, când știut este, că acest popor, înainte de a avē pe acest păstor sufletese, nici că s'nt Romāni nu știau, necum de române teatre etc. etc. Eată dar' ce poate face păstorul bun, când își pune sufletul pentru turma sa. Dacă ar avē și un învătător mai cu rīvna și cu mai mult zel, mai ușor și-ar ajunge scopul. S'rvească-i domnieisale spre laudă, ear' celorlalți domni preoți de exemplu. Petrecerea a durat până

în zori de zi, când ne-am depărtat fiecare la ale sale, încântați de cele-ce le-am vēzut și gustat și cu dorul de a ni-se mai da astfel de ocaziuni. Storlă.

Corul plugarilor din Mahala, scrie „Gazeta Bucovinei“, a concertat, sub conducerea dlui învătător Scalat, care l-a și înființat, în Ceahor, cu prilejul onomasticeii Maieștății Sale în biserica din Ceahor. Corul mixt, care se compune din vre-o 40 voci, bătrâni, flăcăi și copile, a cântat cu deosebită exactitate și pricepere musicală. Felicităm pe dl Scalat pentru zelul cu care a creat acest cor, primul cor în stil mare de plugari în Bucovina. Mahalenii merită toată lauda pentru exemplara stăruință de 12 ani cu care a sprijinit pe dl Scalat la crearea corului. Recomandăm tuturor învătătorilor această pildă de patriotică muncă culturală.

Gimnasiul slovac. Cetitorii știu că Slovacia string acum bani pentru un gimnasiu de întemeiat în Turceansky-Sv.-Mărtin. În cursul celor 3 ani din urmă au adunat 63.000 fl., ear' în scurtul restimp dela sērbările Kollár, oprite în așa mod brutal de stăpânire, adevă dela 1 August până azi au strîns 7000 fl., așa încat suma totală se ridică la 70.000 fl. Acest fapt îmbrucător e o nouă dovadă, că cu cât brutalitatea tiranilor crește mai mult, cu atât conștiința națională se deșteaptă mai tare, mai îndărjită. Felicităm călduros pe iubiții nostri aliați pentru acest succes datorit suferințelor ce au de îndurat și le strigăm: mereu înainte!

Fenomene pe cer. Din Pleșcuța primim următoarele: În comuna Pleșcuța în 6/18 August la 5 oare d. a. fiind timp frumos și cald s'a vēzut căzēnd 3 stele în formă triunghiulară, care au dispărut deasupra școalei. Poporul după superștiința sa protește bătăi mari dela 3 împērați.

Societatea politică „Concordia“ din Bucovina va ține în curēnd o adunare generală la Dorna. Speră, că membrii din părțile Dornii mai ales vor îngriji ca adunarea să fie bine cercetată și de popor. Ziua în care se va ține adunarea se va anunța.

Rectificare. În darea de seamă publicată în nr. 173 al ziarului nostru din eroare a rămas afară numele Nicolae Obēdēu din Brad, care a contribuit 2 fl. pe lista nr. 88, publicată în numărul a mintit.

Din public.*)

Convocare.

Adunarea generală a despărțământului Sebeșului-săsesc al „Asociațiunii“ transilvane pentru literatura și cultura poporului român, se convoacă prin aceasta pe ziua de 10 Septembrie n. în comuna Spring.

La această adunare se invită cu toată onoarea toți amicii, binefăcătorii și binevoitorii acestei instituțiuni.

Din ședința subcomitetului despărțământului Sebeșului-săsesc al „Asociațiunii“ transilvane pentru literatura și cultura poporului român, (ținută la Sebeșul-săsesc în 17 August 1893 st. n.

Dr. P. Isacu, director.

Z. Murēșan, secretar.

* Pentru cele cuprinse în rubrica această redacția nu primește răspunderea.

SERVICIUL TELEGRAFIC

al „TRIBUNEI“.

Budapesta, 22 August n. Primarul orașului Szolnok a fost suspendat din cauza stărilor sanitare disolate. Viceșpanul comitatului a primit poruncă a se încredința el însuși pre-tutindenea, dacă prescripțiile privitoare au fost puse în practică.

Paris, 22 August n. Până acum au fost aleși: 312 republicani, 30 socialisti radicali și socialisti, 13 raliști, 56 conservatori, în balotagiu au rămas 155 alegeri.

Ambasadorul italian Resson a anunțat suspendarea prefectilor din Roma și Messina din cauza întem-părilor petrecute în cele din urmă zile acolo.

Ministrul-president Dupuy și-a exprimat părerea de rău de cele întem-plate în Aigues-Mortes și a anunțat alungarea din post a primarului din acest oraș.

Roma, 22 August n. Încercările de reînnoire a demonstrațiilor au fost năbușite din capul locului.

În Genua, Neapoli, Messina demonstrațiile s'au continuat.

Londra, 22 August n. După știrile lui „Standard“, între Franția și Rusia se urmează schimbare de păreri asupra cestiunii, dacă în urma sporiții armatei germane n'ar fi bine să se sporească și armatele lor.

Gotha, 22 August n. Ducele se află în agonie.

Bibliografie.

AVIS LITERAR.

„Dor și jale“ este titlul poesilor dlui D. Voniga, care în broșură voluminoasă de 13-14 coale 8°, hârtie velină, în curēnd vor eși de sub tipar.

Volumul se va extinde peste 200 pagini și va cuprinde 140-150 poesii lirice cu o prefață scrisă de dl I. Russu Șirianul.

Pentru înlesnirea prenumărării, abonenților prin liste li-se dă favorul de a primi exemplarul broșurat cu un preț de 1 fl. (2 coroane); ear' legat în lux cu 1 fl. 50 cr. (3 coroane).

După eșirea opului de sub tipar, prețul unui exemplar broșurat va fi 1 fl. 40 cr. (2 cor. 80 bani) și legat în lux 1 fl. 80 cr. (3 cor. 60 bani).

Perirea a doi iubiți, adevă Jalnica întem-plate a lui Piram și Tisbe, cărora s'au adăugat mai pe urmă nepotrivita iubire a lui Echo și Narțis. Prin Vasile Aaron, jurat în marele principat al Ardealului procurator, alcătuite și în versuri scrise. Retipărit după originalul din anul 1830. Editura librăriei Ciurcu, Brașov. Preț 12 cr.

A apărut:

Navigațiunea pe Olț și importanța ei pentru România, de Dr. Carol Wolff, director al casei de economie din Sibiu. (Extras din „Buletinul Geografic“ Trim. III și IV. 1892.) București, Stabilimentul grafic I. V. Socec.

A apărut:

Apele minerale ale Sângeorgiului-român din nobilul district al Năsēudului (astăzi comitatul Bistrița-Năsēud) în Nordul Transilvaniei, de Dr. Leo Murēșanu, medic practic și profesor de igienă la institutul teologic-pedagogic din Caransebeș.

Extrase din foi bisericesei și școlastice.

Posturi vacante:

— În protopresbiteratul Brașovului (archidieceasă) postul de învătător în comuna:

Satulung, cu salariu de 300 fl., și fiind apt învătătorul ales de a forma un cor din băieți școlari și a executa cântările liturgice în biserică va primi ca remunerațiune încă 25 fl. pe an.

Petițiunile se se subștearnă în termen de 30 zile oficiului protopresbiterat gr.-orient. în Brașov.

— În protopresbiteratul Tērnavei (archidieceasă) posturile de învătători în comunele următoare:

Blășel, cu salariu de 300 fl., curțir și grădină.

Bobohalma, cu salariu de 300 fl., curțir și grădină.

Cetatea-de-baltă, cu salariu de 300 fl., curțir și grădină.

Chesler, cu salariu de 300 fl. și curțir.

Crăciunel, cu salariu de 300 fl., curțir și grădină.

Fărău, cu salariu de 300 fl., curțir și grădină.

Sānbenedic, cu salariu de 300 fl., curțir și grădină.

Petițiunile se se subștearnă în termen de 30 zile oficiului protopresbiterat gr.-orient. în Cetatea-de-baltă.

Călindarul zilei.

11/23 August 1893.

Iulian: Muc. Euplu Dia.

Gregorian: Filip.

Soarele: răsare 4.53 apune 7.13

Buletin meteorologic.

Sibiu, 19 August n. 10 oare dimineața.

Table with 4 columns: Presiunea atmosferică, Temperatura după Celsius, Maximul și minimul de temperatură, Direcția vântului. Row 1: 751.2, +2.8, +15.6, +26.2+13.8, NV

Din țeară 17 August n. 8 oare dimineața.

Table with 4 columns: Stațiunile, Presiun. atmosfer. în mm., Temperatura Celsius, Vântul (direcția și tăria). Rows for Budapest, Sătmăr, Cluj, Orșova, Arad, Panciova.

Sosiți în Sibiu.

La 22 August n.

Hotel „Newthver“. C. Porschinsky, din Lemberg. G. Balla. I. Herzog, A. Herman și Länger, din Viena. Fuchs, din Brașov, Schöbel, din Reghinul-săsesc, V. Ostermayer, comercianți.

Hotel „Haberman“. N. Mohan, notar, din Sasauș. I. Krempels, din Făgăraș.

Economic.

Impozitul asupra operațiunilor bursei din Berlin. Înainte de a lua ori-ce altă măsură fiscală, guvernul german va spori impozitul asupra operațiunilor de bursă. După calculele făcute se crede că prin sporirea proiectată, acest impozit, care în anul trecut nu a produs decât 9 milioane, va produce 35 milioane mărci.

Crisa financiară în Statele-Unite și banca Engliterei. Crisa care a izbucnit la New-York concludē din fericire cu o situațiune destul de bună a băncii Engliterei. Zilele din urmă s'a retras un milion lire sterlinge pentru New-York și poate a se mai retrage încă fără a periclita comerțul monetar.

Congresul monetar din Chicago.

Congresul monetar din Chicago a primit raportul comitetului de rezoluțiune care, concludē, că singurul remediu care se poate opune crizei actuale, consistă în a se bate monetă de aur și argint în aceleași condițiuni și în proporțiuni, de 16 părți argint și o parte aur. Raportul declară că situațiunea nu trebuie imputată legii Sherman.

Datoria publică a Franței. Cetim în „Curierul Financiar“. Datoria publică a Franței se ridică la 31 miliarde 660 milioane; la aceasta dacă mai adăugem datoria comunală și departamentală de 3 miliarde 750 milioane, și dacă cuprindem și datoria viageră în sumă de 1 miliard 930 milioane, capitalisāndu-o pe 10%, ajungem la cifra enormă de 37 miliarde.

Comparāno această datorie cu aceea a celor 3 state care formează tripla alianță, găsim că acestea au o datorie de 30 miliarde pentru o populațiune de 116 milioane locuitori; datoria statului francez e de 32 miliarde, pentru o populațiune de milioane locuitori. Pentru această populațiune de 116 milioane locuitori, cele 3 state străine au un budget ordinar la veniuri nete, care se ridică la 4 miliarde și jumătate. Budgetul ordinar al Franței atinge cifra de 3 miliarde 293 milioane.

Piața cerealelor din portul Brălla.

Operațiile efectuate în 5 August v. 1893

A. Somer lui Cahen, & Volfinger, porumb 2900 hect. 6.85 lei. A. P. Sassu lui I. Hirsch, grâu nou 1300 hect. 8.60 lei. M. Cusoff lui Cadirna grâu 3300 hect. 8.15 lei. M. Cusoff lui Kirschen & Diamant, grâu 1780 hect. 7.77 1/2 lei. M. Cusoff lui Kirschen & Diamant, porumb 3360 hect. 8.20 lei. Cerisovloni frăres lui M. Schmirer, porumb 1659 hect. 6.85 lei. Tzuclos & Lecos lui M. Schmirer, porumb 1180 hect. 6.82 1/2 lei. Cahen & Volfinger lui L. & M. Feitler, porumb 14.000 hect. 6.82 1/2 lei. Cahen & Volfinger lui I. Dreyfus & Co., porumb 7000 hect. 6.85 lei. C. G. Haracopulo lui A. Erlfing, porumb 2980 hect. 6.85 lei. Papastelato lui L. & M. Feitler, porumb 9500 hect. 6.75 lei.

Prețul mărfurilor

Piața din Sibiu. Dela 23 August n. Grâu, frumos 76 până 80 chilo fl. 5.60 până 6.20, grâu mestecat 7 până 74 chilo fl. 4.70 până 5.30, sēcară 70 până 74 chilo fl. 3.40 până 3.80, orz 62 până 66 chilo fl. 3.20 până 3.40, ovēs 42 până 45 chilo fl. 2.60 până 3.10, cucuruz 70 până 74 chilo fl. 3.70 până 4.10, mālăiu 73 până 82 chilo fl. 4.— până 4.50, cartofi 68 până 70 chilo fl. 1.50 până 1.70, sēmēnță de cânepă 49 până 50 chilo fl. 5.— până 5.50, mazēre 76 până 80 chilo fl. 4.— până 5.—, linte 78 până 82 chilo fl. 7.50 până 8.50, fasole 76 până 80 chilo fl. 3.50 până 4.—, de pāsāt grâu 100 chilo fl. 16.60 până 16.80, făină nr. 1 fl. 15.80, făină nr. 3 fl. 14.80, făină nr. 5 fl. 12.—, slănină 100 chilo fl. 54.— până 56.—, unsoare de porc d. 58.— până 60, sēu brut 100 chilo fl. 20.— până 22.—, sēu de lumini fl. 33.— până fl. 34.—, lumini turnate de sēu fl. 38.— până fl. 40.—, săpun fl. 20 până 30.—, fēn 100 chilo fl. 1.60 până 2.—, cânepă fl. 82.— până 85.—, lemne de foc uscate m. cub. fl. 3.25 până 3.50, spirt p. 100 L. % 54.— până 57 cr., carnea de vită chilo 50 cr. până 62, carnea de vițel 48 până 56 cr., carnea de porc 44 până 48 cr., carnea de berbec 30.— până 32 cr., ouș 10 cu 18 până 20 cr.

Tirgul de rimători în Steinbruch. În 18 August n. s'au notat: ungurești bătrāni grei 48.— cr. până 49.— cr., de mijloc 48.— cr. până 49.— cr., ungurești grei tineri 52.— cr. până 52 1/2 cr., de mijloc 51.— cr. până 52.— cr., ușori 49.— cr. până 50.— cr., marfă țerānească groa 46.— cr. până 47.— cr., de mijloc 47.— cr. până 48.— cr., ușorā 47.— cr. până 48.— cr., romānești, de Bakony, grei — cr. până — cr., transito grei — cr. până — cr., transito de mijloc — cr. până — cr., transito ușori — cr. până — cr., transito sēr bești grei 49.— cr. până 50.— cr., transito de mijloc 49.— cr. până 50.— cr., transito ușori 47.— până cr. 48.— cr.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 19 August n. 1893.

Table with multiple columns: Sēmăința, Prețul per 100 chilogr., Qualitatea per Hect., Prețul per 100 chilo. Rows for Grâu, Sēmăințe vechi ori noue, Sēcără, Orz, Ovēs, Cucuruz, Meiu Hrișcă, and Products diverse.

Cursul pieței din Sibiu.

Din 21 August n. 1893.

Table with 2 columns: Hărtie-monetă română, Camp. 9.88 vënd. 9.90. Rows for Lire turcești, Imperiali, Ruble rusești.

Bursa de Budapesta.

Din 19 August n. 1893.

Table with 2 columns: Renta de aur ung., Argintul, Galbeni împērațesti, Napoleon-d'ori, Mărci 100 imp. germane, Londra 10 Livres sterlingi.

Bursa de Viena.

Din 19 August n. 1893.

Table with 2 columns: Renta de aur ung., Argintul, Galbeni împērațesti, Napoleon-d'ori, Mărci 100 imp. germane, Londra 10 Livres sterlingi.

Bursa de București.

Table with 2 columns: Din — 4 oare p. m., Cassa, Ultima, Renta rom. per 1875 5%, Renta română amort. 5%, Oblig. de stat. C. F. R. 6%, Renta rom. (tur. conv.) 6%, Impozitul municipal 5%, Scrișuri func. rurale 5%, Scrișuri func. rurale 7%, Idem urbane 7%, Banca-Nat. (500 lei vērș. intr.), Soc. Dacia-Rom. (250 lei vērș.), Soc. de Asig. Nat. (200 lei vērș.), Soc. rom. de reasig., Soc. r. de cou (250 lei vērș.), Oblig. Cassei Pensunilor.

Pentru redacțiune responsabil: Andreiu Baltes.

O calfă

mai în estate află aplicare în prăvălia de manufactură a lui Ioan Ohnitz din Sebeșul-săsesc.

Se prefer cei-ce cunosc limba română și germană. [1935] 2-3

BĂIEȚI

din familii bune, care doresc să învețe limba maghiară, se primesc în cuartir și cost la dl Kovacs, oficial de postă.

Informațiuni mai detaliate la administrația ziarului „Tribuna“. [1940] 2-3

Institutul Tipografic în Sibiu.

Strada Măcelarilor Nr. 21.

Biblioteca populară a „TRIBUNEI“.

- 1. Pădureanca. Novela de Ioan Slavici, 12 coale tip., broș., elegant. Un exemplar cu prețul redus dela 40 cr. sau 1 leu la 30 cr. sau 60 bani.
2. Fata Stolerului de Matilda Cugler-Poni. Un exemplar 5 cr. sau 10 bani.
3. Ce n'a fost și nu va fi. Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.
... 46. Clara Milici. Novela de I. Turghenev. Traducere din limba rusă de Enea Hodoș. Un exemplar 40 cr. sau 90 b.

Împrumut curat. - N'are consortiu.

Întreg profitul în favorul asiguraților.

Cel mai mare și mai bogat institut de bani din lume.

Capitalul de asigurare:

907 milioane franci.

THE MUTUAL SOCIETATE DE ASIGURARI PE VIEAȚĂ ÎN ANUL 1843. Erdélyrészi aligazgatóság Kolozsvártt sau agenția din loc SIEBENBÜRGER VEREINSBANK SIBIU.

Celor-ce cumpără un număr mai mare de exemplare, cu deosebire librărilor și preste tot vândătorilor, se dă rabatul cuvenit.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1-a Maiu 1893.

Table with multiple columns and rows showing train schedules for routes: Budapesta-Fredaia, Budapesta, gara de vest - Rușava - Vercerova, Copșa-mică - Sibiu - Avrig - Făgăraș, Cucerdea-Oșorheiu-Regh-săs., Ghiriș-Turda, Sighișoara-Odorheiu, Simeria (Piski)-Petroșeni-Lupeni, Simeria (Piski)-Hunedoara, Brașov-Zernesol, Brașov-Chezdi-Oșorheiu, Arad-Timișoara.

Nota: Oarele însemnate în stângă stațiilor sînt a se cei de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. Numeri încadrați cu linii groase înseamnă oarele de noapte.